

KONFERENCJA EUROPEJSKIEJ KARTY ENERGETYCZNEJ

Załącznik 3

PROTOKÓŁ KARTY ENERGETYCZNEJ DOTYCZĄCY EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ I ODNOŚNYCH ASPEKTÓW OCHRONY ŚRODOWISKA

17 grudnia 1994

**PROTOKÓŁ KARTY ENERGETYCZNEJ
DOTYCZĄCY
EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ
I ODNOŚNYCH ASPEKTÓW OCHRONY ŚRODOWISKA**

PREAMBUŁA

UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY niniejszego Protokołu,

Mając na względzie Europejską kartę energetyczną przyjętą Dokumentem końcowym Haskiej Konferencji na temat Europejskiej karty energetycznej, podpisaną w Hadze dnia 17 grudnia 1991 r. oraz w szczególności deklaracje w niej zawarte, że niezbędna jest współpraca w zakresie efektywności energetycznej i uwarunkowanej nią ochrony środowiska;

Mając również na względzie Traktat karty energetycznej otwarty do podpisu od dnia 17 grudnia 1994 r. do dnia 16 czerwca 1995 r.;

Pamiętając o pracy podjętej przez międzynarodowe organizacje i zgromadzenia w dziedzinie efektywności energetycznej oraz aspektów ochrony środowiska w cyklu energetycznym;

Świadome poprawy w zabezpieczeniu dostaw oraz znacznych zysków gospodarczych i dotyczących ochrony środowiska, wynikających z wdrożenia efektywnych kosztowo rozwiązań w zakresie efektywności energetycznej, a także świadome ich ważności dla przebudowy systemów gospodarczych i poprawy poziomu życia;

Uznając, że poprawa efektywności energetycznej ogranicza negatywne konsekwencje cyklu energetycznego dla środowiska, włączając w to globalne ocieplenie klimatu i zakwaszenie;

Przekonane, że ceny energii powinny odzwierciedlać, tak dalece jak to możliwe, konkurencyjny rynek zapewniający tworzenie cen zorientowanych rynkowo, które oddają pełniej koszty i zyski dla środowiska oraz uznając, że taki mechanizm cenowy jest niezbędny dla poprawy efektywności energetycznej i uwarunkowanej nią ochrony środowiska;

Doceniając żywotną rolę sektora prywatnego, obejmującego też małe i średnie przedsiębiorstwa, w promowaniu i wdrażaniu środków zwiększania efektywności energetycznej oraz zdecydowane zapewnić sprzyjającą strukturę instytucjonalną dla ekonomicznie zasadnych inwestycji w wydajniejsze użytkowanie energii;

Uznając, że komercyjne formy współpracy mogą wymagać uzupełnienia poprzez współpracę międzyrządową, szczególnie w zakresie formułowania i analizy polityki energetycznej, jak również w innych dziedzinach, istotnych dla podniesienia efektywności energetycznej ale nieodpowiednich dla finansowania z prywatnych źródeł;

W dążeniu do podjęcia wspólnych i skoordynowanych działań w zakresie efektywności energetycznej oraz uwarunkowanej nią ochrony środowiska, oraz do uchwalenia Protokołu

określającego ramy promowania użytkowania energii tak oszczędnego i wydajnego jak to możliwe;

UZGODNIŁY CO NASTĘPUJE:

CZEŚĆ I

WSTĘP

ARTYKUŁ 1

ZAKRES I CELE PROTOKÓŁU

- (1) Protokół ten określa zasady polityki promowania efektywności energetycznej jako poważnego źródła oszczędności energii i umożliwionego tym zmniejszania negatywnych oddziaływań systemów energetycznych na środowisko. Dostarcza on wytycznych do opracowywania programów poprawy efektywności energetycznej, wskazuje obszary współpracy oraz wyznacza ramy dla przygotowania wspólnego i skoordynowanego działania. Działanie takie może obejmować poszukiwania, rozpoznanie, produkcję, przetwarzanie, magazynowanie, transport, dystrybucję i użytkowanie energii i może odnosić się do dowolnego sektora gospodarki.
- (2) Niniejszy Protokół ma na celu:
 - (a) promocję polityki efektywności energetycznej, która jest zgodna z zasadą zrównoważonego rozwoju,
 - (b) tworzenie warunków strukturalnych, które pobudzają producentów i konsumentów, do użytkowania energii w sposób możliwie najbardziej oszczędny, wydajny i przyjazny dla środowiska, szczególnie poprzez organizację sprawnych rynków energii oraz pełniejsze odzwierciedlenie kosztów i korzyści dla środowiska, oraz
 - (c) popieranie współpracy w dziedzinie efektywności energetycznej.

ARTYKUŁ 2

DEFINICJE

Dla celów niniejszego Protokółu:

- (1) "Karta" oznacza Europejską kartę energetyczną przyjętą Dokumentem końcowym Haskiej Konferencji na temat Europejskiej karty energetycznej, podpisaną w Hadze dnia 17 grudnia 1991 r.; podpisanie Dokumentu końcowego jest uważane za podpisanie karty.
- (2) "Umawiająca się Strona" oznacza państwo lub Regionalną Organizację Integracji Gospodarczej, które zgodziły się być związane niniejszym Protokołem i dla których ten Protokół jest w mocy.

- (3)"Regionalna Organizacja Integracji Gospodarczej" oznacza organizację utworzoną przez państwa, której przekazały one kompetencje w wybranych sprawach, z których pewna liczba podlega niniejszemu Protokółowi, obejmujące też prawo do podejmowania decyzji wiążących te państwa w odniesieniu do tychże spraw.
- (4)"Cykl energetyczny" oznacza cały łańcuch energetyczny, obejmujący działania związane z poszukiwaniami, rozpoznawaniem, produkcją, przetwarzaniem, magazynowaniem, transportem, dystrybucją i użytkowaniem różnych form energii oraz przetwarzanie i pozbywanie się odpadów, jak również przerwanie, zaniechanie lub zakończenie tych działań, przy minimalizacji szkodliwego oddziaływania na środowisko.
- (5)"Efektywność kosztowa" oznacza osiągnięcie określonego celu przy najniższym koszcie lub osiągnięcie największej korzyści przy założonym koszcie.
- (6)"Poprawa efektywności energetycznej" oznacza działanie dla zachowania tej samej wielkości produkcji (towarów albo usług) bez obniżenia jakości lub wydajności tej produkcji, przy równoczesnym zmniejszeniu ilości energii potrzebnej do wytworzenia tejże produkcji.
- (7)"Oddziaływanie na środowisko" oznacza dowolny efekt, spowodowany daną działalnością, dla środowiska obejmującego zdrowie i bezpieczeństwo ludzi, florę, faunę, glebę, powietrze, wody, klimat, krajobraz i pomniki historyczne lub inne obiekty fizyczne albo wzajemne oddziaływanie pomiędzy tymi składnikami; obejmuje ono również skutki dla dziedzictwa kulturowego lub warunków społeczno-ekonomicznych, wynikające ze zmian w tych składnikach.

CZEŚĆ II ZASADY POLITYKI

ARTYKUŁ 3

PODSTAWOWE ZASADY

Umawiające się Strony będą kierować się następującymi zasadami:

(1) Umawiające się Strony będą współpracować i odpowiednio pomagać sobie w rozwoju i wdrażaniu praw i przepisów oraz polityki efektywności energetycznej.

(2) Umawiające się Strony sformułują politykę efektywności energetycznej i właściwe ramy prawne oraz regulacyjne, które będą promować, między innymi:

(a) efektywne funkcjonowanie mechanizmów rynkowych, obejmujące tworzenie zorientowanych rynkowo cen oraz pełniejsze odzwierciedlenie kosztów i korzyści dla środowiska;

(b) zmniejszenie barier dla efektywności energetycznej, co powoduje stymulowanie inwestycji;

(c) mechanizmy dla finansowania inicjatyw w zakresie efektywności energetycznej;

(d) szkolenia i uświadamianie;

(e) rozpowszechnianie i transfer technologii;

(f) przejrzystość struktury prawnej i regulacyjnej;

(3) Umawiające się Strony będą dążyć do osiągnięcia pełnych korzyści z efektywności energetycznej w całym cyklu energetycznym. W tym celu będą one, najlepiej jak mogą w zakresie swoich kompetencji, formułować i wdrażać politykę efektywności energetycznej oraz prowadzić współpracę lub skoordynowane działania kierując się efektywnością i zasadnością dla gospodarki, uwzględniając we właściwy sposób aspekty ochrony środowiska.

(4) Polityka efektywności energetycznej będzie obejmować zarówno środki krótkoterminowe dla dostosowania wcześniejszych praktyk jak i środki długoterminowe dla poprawy efektywności energetycznej w całym cyklu energetycznym;

(5) Współpracując w osiągnięciu celów niniejszego Protokołu, Umawiające się Strony wezmą pod uwagę różnice w niekorzystnych skutkach i kosztach ich zmniejszenia między Umawiającymi się Stronami,

(6) Umawiające się Strony uznają żywotną rolę sektora prywatnego. Będą one zachęcać do podejmowania działań energetyczne przedsiębiorstwa użyteczności publicznej, odpowiedzialne władze i wyspecjalizowane agencje oraz do ścisłej współpracy pomiędzy przemysłem a administracją;

(7) We współpracy lub skoordynowanym działaniu będzie się brać pod uwagę odpowiednie zasady przyjęte w porozumieniach międzynarodowych, dotyczących ochrony i poprawy środowiska naturalnego, których stronami są Umawiające się Strony niniejszego Protokołu.

(8) Umawiające się Strony w pełni wykorzystają prace i specjalistyczną wiedzę kompetentnych organów międzynarodowych i innych, a także zadbają o unikanie powtarzania takich prac.

ARTYKUŁ 4 PODZIAŁ ODPOWIEDZIALNOŚCI I KOORDYNACJA

Każda z Umawiających się Stron będzie dążyć do zapewnienia, żeby polityka efektywności energetycznej była skoordynowana między wszystkimi odpowiedzialnymi za nią organami władzy.

ARTYKUŁ 5 STRATEGIE I CELE POLITYCZNE

Umawiające się Strony sformułują strategie i cele polityki dla poprawy efektywności energetycznej oraz dla zmniejszenia za ich pomocą oddziaływania cyklu energetycznego na środowisko, tak jak to będzie właściwe dla ich własnych, konkretnych warunków energetycznych. Cele tych strategii i polityki powinny być jasne dla wszystkich zainteresowanych.

ARTYKUŁ 6 FINANSOWANIE I BODŹCE FINANSOWE

(1) Umawiające się Strony będą popierać wprowadzanie nowego podejścia i metod finansowania poprawy efektywności energetycznej oraz związanych z energią inwestycji na rzecz ochrony środowiska naturalnego, takich jak umowy o wspólnych przedsięwzięciach pomiędzy użytkownikami energii a zewnętrznymi inwestorami (dalej zwanych "finansowaniem przez Stronę trzecią").

(2) Umawiające się strony będą starały się wykorzystywać i popierać dostęp do prywatnych rynków kapitałowych oraz istniejących międzynarodowych instytucji finansowych w celu ułatwienia inwestycji w poprawę efektywności energetycznej oraz ochronę środowiska uwarunkowaną efektywnością energetyczną.

(3) Umawiające się Strony mogą, z zastrzeżeniem postanowień Traktatu karty energetycznej oraz innych ich zobowiązań wynikających z prawa międzynarodowego, zabezpieczyć bodźce podatkowe i finansowe użytkownikom energii w celu ułatwienia penetracji rynku przez efektywne technologie energetyczne, produkty i usługi. Będą starały się czynić to w sposób, który zarówno zapewnia przejrzystość jak i minimalizuje zakłócenia rynków międzynarodowych.

ARTYKUŁ 7

PROMOCJA TECHNOLOGII EFEKTYWNYCH ENERGETYCZNIE

- (1) Zgodnie z postanowieniami Traktatu karty energetycznej Umawiające się Strony będą popierać wymianę handlową i współpracę w dziedzinie efektywnych energetycznie i sprzyjających środowisku naturalnemu technologii, usług związanych z energią i praktyk zarządzania.
- (2) Umawiające się Strony będą promować wykorzystanie tych technologii, usług i praktyk zarządzania w całym cyklu energetycznym.

ARTYKUŁ 8

PROGRAMY KRAJOWE

- (1) Aby osiągnąć cele polityki sformułowanej zgodnie z artykułem 5, każda Umawiająca się Strona będzie rozwijać, wdrażać i regularnie aktualizować programy efektywności energetycznej najlepiej dostosowane do jej warunków.
- (2) Programy te mogą obejmować takie działania, jak:
 - (a) opracowanie długookresowych scenariuszy zapotrzebowania i dostaw energii jako wskazań dla podejmowania decyzji;
 - (b) ocenę skutków podejmowanych działań dla energetyki, środowiska naturalnego i gospodarki;
 - (c) określenie norm dla poprawy sprawności urządzeń zużywających energię oraz podjęcie starań dla ich zharmonizowania w skali międzynarodowej, w celu unikania dysproporcji w wymianie handlowej;
 - (d) rozwój i popieranie prywatnej inicjatywy i współpracy przemysłowej, obejmującej także spółki z kapitałem mieszanym;
 - (e) promowanie wykorzystania najbardziej efektywnych energetycznie technologii, które są ekonomicznie zasadne i przyjazne dla środowiska naturalnego;
 - (f) zachęcanie do innowacyjnego podejścia do inwestycji w poprawę efektywności energetycznej, takiego jak finansowanie przez Stronę trzecią i współfinansowanie;
 - (g) opracowywanie odpowiednich bilansów energii i baz danych np. zawierających dostatecznie szczegółowe dane o zapotrzebowaniu na energię oraz o technologiach poprawy efektywności energetycznej;
 - (h) promowanie tworzenia usług doradczych i konsultacyjnych, prowadzonych przez przemysł państwowy lub prywatny albo przez zakłady użyteczności publicznej, które

dostarczałyby informacji o programach i technologiach efektywności energetycznej oraz pomagałyby użytkownikom i przedsiębiorstwom;

(i) popieranie i promocję skojarzonego wytwarzania energii a także środków podnoszenia efektywności produkcji ciepła w ciepłowniach i efektywności jego dystrybucji do budynków i przemysłu;

(j) powoływanie organów wyspecjalizowanych w efektywności energetycznej na odpowiednim poziomie, wystarczająco finansowanych i wyposażonych w kadre dla opracowania i wdrażania polityki.

(3) Przy wdrażaniu programów efektywności energetycznej Umawiające się Strony zapewnią istnienie odpowiedniej infrastruktury instytucjonalnej i prawnej.

CZĘŚĆ III
WSPÓLPRACA MIĘDZYNARODOWA
ARTYKUŁ 9
OBSZARY WSPÓLPRACY

Współpraca między Umawiającymi się Stronami może przybierać dowolną, właściwą formę. Obszary możliwej współpracy zostały wymienione w załączniku.

CZEŚĆ IV

ADMINISTRACJA I POWIĄZANIA PRAWNE

ARTYKUŁ 10

ROLA KONFERENCJI KARTY

(1) Wszystkie decyzje podejmowane przez Konferencję karty zgodnie z niniejszym Protokółem będą podejmowane tylko przez te Umawiające się Strony Traktatu karty energetycznej, które są także stronami niniejszego Protokołu.

(2) Konferencja karty będzie starała się przyjąć, w ciągu 180 dni od dnia wejścia w życie niniejszego Protokołu, procedury zapewniające rewizję i ułatwiające wdrażanie jego postanowień, łącznie z wymaganiami dotyczącymi składania sprawozdań, jak również ustalić obszary współpracy zgodnie z artykułem 9.

ARTYKUŁ 11

SEKRETARIAT I FINANSOWANIE

(1) Sekretariat, utworzony zgodnie z artykułem 35 Traktatu karty energetycznej, zapewni wszelką niezbędną pomoc dla Konferencji karty przy wykonywaniu jej obowiązków wynikających z niniejszego Protokołu, oraz po uzyskaniu zgody Konferencji karty, będzie dostarczać takich innych usług wspomagających Protokół, jakie mogą być potrzebne od czasu do czasu.

(2) Koszty sekretariatu i Konferencji karty wynikające z niniejszego Protokołu będą pokrywane przez Umawiające się Strony do niniejszego Protokołu zgodnie z ich zdolnością płatniczą, określoną według formuły przedstawionej w załączniku B do Traktatu karty energetycznej.

ARTYKUŁ 12

GŁOSOWANIE

(1) Wymagana będzie jednomyślność Umawiających się Stron, obecnych i głosujących na spotkaniach Konferencji karty, na których podejmowane będą decyzje co do:

(a) przyjęcia poprawek do niniejszego Protokołu: oraz

(b) zatwierdzenia przystąpienia do niniejszego Protokołu według artykułu 16.

Umawiające się Strony dołożą wszelkich wysiłków, aby osiągnąć jednomyślnie porozumienie w dowolnych, innych sprawach wymagających ich decyzji zgodnie z niniejszym Protokółem. Jeśli niemożliwe będzie osiągnięcie jednomyślnej zgody, decyzje w sprawach nie dotyczących

budżetu będą podejmowane większością trzech czwartych głosów Umawiających się Stron, obecnych i głosujących na zebraniu Konferencji karty, na którym mają zapaść takie decyzje.

Decyzje w sprawach budżetowych będą podejmowane kwalifikowaną większością głosów tych Umawiających się Stron, których składki szacowane zgodnie z artykułem 11 (2) reprezentują razem co najmniej trzy czwarte całej sumy składek szacowanych.

(2) Dla celów niniejszego artykułu "Umawiające się Strony, obecne i głosujące" oznaczają Umawiające się Strony niniejszego Protokołu obecne i oddające głos za lub przeciw, z tym zastrzeżeniem że Konferencja karty może zadecydować o przepisach procedury głosowania, ułatwiającej podejmowanie takich decyzji przez Umawiające się Strony drogą korespondencyjną.

(3) Za wyjątkiem tego, co powiedziano w punkcie (1) odnośnie do spraw budżetowych, nie będzie ważna żadna z decyzji, do których odnosi się niniejszy artykuł, o ile nie uzyska ona poparcia zwykłej większości Umawiających się Stron.

(4) Regionalna Organizacja Integracji Gospodarczej będzie dysponowała w czasie głosowania liczbą głosów równą liczbie jej państw członkowskich, będących Umawiającymi się Stronami do niniejszego Protokołu, pod warunkiem, że Organizacja ta nie będzie korzystała ze swojego prawa do głosu, jeśli korzystają z niego jej państwa członkowskie i vice versa.

(5) W przypadku uporczywego zalegania z płatnością zobowiązań finansowych według niniejszego Protokołu przez Umawiającą się Stronę, Konferencja karty może zawiesić tej Umawiającej się Stronie prawo głosu, całkowicie lub częściowo.

ARTYKUŁ 13

ODNIESIENIE DO TRAKTATU KARTY ENERGETYCZNEJ

(1) W przypadku niezgodności między postanowieniami niniejszego Protokołu a postanowieniami Traktatu karty energetycznej, przeważać będą w zakresie tej niezgodności postanowienia Traktatu karty energetycznej.

(2) Artykuł 10 (1) i artykuł 12 (1) do 12 (3) nie będą miały zastosowania w głosowaniu na Konferencji karty takich poprawek do niniejszego Protokołu, które przydzielają obowiązki lub funkcje Konferencji karty albo ustanowionemu Traktatem karty energetycznej sekretariatowi.

CZEŚĆ V

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

ARTYKUŁ 14

PODPISANIE

Protokół ten będzie otwarty do podpisu w Lizbonie od dnia 17 grudnia 1994 r. do dnia 16 czerwca 1995 r., dla państw lub Regionalnych Organizacji Integracji Gospodarczej, których przedstawiciele podpisali Europejską kartę energetyczną i Traktat karty energetycznej.

ARTYKUŁ 15

RATYFIKACJA, PRZYJĘCIE I ZATWIERDZENIE

Niniejszy Protokół podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu przez sygnatariuszy. Dokumenty ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia będą przechowywane u depozytariusza.

ARTYKUŁ 16

PRZYSTĄPIENIE

Niniejszy Protokół będzie otwarty dla przystąpienia od dnia, w którym nastąpi zamknięcie Protokołu do podpisu, dla państw i Regionalnych Organizacji Integracji Gospodarczej, które podpisały Europejską kartę energetyczną i są Umawiającymi się Stronami Traktatu karty energetycznej, na warunkach zatwierdzonych przez Konferencję karty. Dokument o przystąpieniu będzie przechowywany u depozytariusza.

ARTYKUŁ 17

POPRAWKI

- (1) Każda Umawiająca się Strona może zaproponować poprawki do niniejszego Protokołu.
- (2) Tekst każdej zaproponowanej poprawki do niniejszego Protokołu będzie przekazany Umawiającym się Stronom co najmniej 3 miesiące przed terminem proponowanego przyjęcia tej poprawki przez Konferencję karty.
- (3) Poprawki do niniejszego Protokołu, których teksty zostały przyjęte przez Konferencję karty, będą przekazane przez sekretariat depozytariuszowi, który je przedstawi wszystkim Umawiającym się Stronom do ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia.

(4) Dokumenty ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia poprawek do niniejszego Protokołu będą złożone u depozytariusza. Poprawki te będą obowiązywać Umawiające się Strony, które je ratyfikowały, przyjęły lub zatwierdziły, od trzydziestego dnia po złożeniu u depozytariusza dokumentów ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia przez co najmniej trzy czwarte Umawiających się Stron. Następnie poprawki te wejdą w życie dla dowolnej innej Umawiającej się Strony trzydziestego dnia po dniu złożenia przez tę Umawiającą się Stronę jej dokumentu o ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu tych poprawek.

ARTYKUŁ 18

WEJŚCIE W ŻYCIE

(1) Niniejszy Protokół wejdzie w życie trzydziestego dnia od dnia złożenia piętnastego dokumentu jego ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia, albo przystąpienia do niego przez państwo lub Regionalną Organizację Integracji Gospodarczej, będące sygnatariuszem Europejskiej karty energetycznej i Umawiającą się Stroną Traktatu karty energetycznej, bądź w dniu wejścia w życie Traktatu karty energetycznej, zależnie od tego, która z tych dat jest późniejsza.

(2) Dla każdego państwa lub Regionalnej Organizacji Integracji Gospodarczej, dla których wszedł w życie Traktat karty energetycznej i które ratyfikowały, przyjęły lub zatwierdziły niniejszy Protokół lub przystąpiły do niego po wejściu w życie tego Protokołu zgodnie z punktem (1), Protokół ten wejdzie w życie trzydziestego dnia od dnia złożenia przez takie państwo lub Regionalną Organizację Integracji Gospodarczej dokumentu ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia.

(3) Dla celów punktu (1) dokument składany depozytariuszowi przez Regionalną Organizację Integracji Gospodarczej nie będzie liczony jako dodatkowy do dokumentów złożonych przez państwa członkowskie takiej Organizacji.

ARTYKUŁ 19

ZASTRZEŻENIA

Nie będzie można zgłaszać żadnych zastrzeżeń do niniejszego Protokołu.

ARTYKUŁ 20

WYSTĄPIENIE

(1) Umawiająca się Strona może zgłosić wystąpienie z niniejszego Protokołu przez pisemną notyfikację depozytariuszowi, w dowolnym czasie po wejściu w życie niniejszego Protokołu dla tej Umawiającej się Strony.

(2) Umawiająca się Strona, która wystąpi z Traktatu karty energetycznej, będzie uważana za występującą również z niniejszego Protokołu.

(3) Terminem, w jakim wystąpienie według punktu (1) będzie miało miejsce, jest 90 dni po otrzymaniu notyfikacji przez depozytariusza. Efektywny termin wystąpienia według punktu (2) będzie ten sam co efektywny termin wystąpienia z Traktatu karty energetycznej.

ARTYKUŁ 21

DEPOZYTARIUSZ

Depozytariuszem niniejszego Protokołu będzie Rząd Republiki Portugalii.

ARTYKUŁ 22

TEKSTY AUTENTYCZNE

Na dowód czego niżej podpisani, zaopatrzeni w odpowiednie do tego celu pełnomocnictwa, podpisali niniejszy Protokół w językach: angielskim, francuskim, niemieckim, włoskim, rosyjskim i hiszpańskim, z których każdy jest jednakowo autentyczny, w jednym oryginale, który zostanie przekazany Rządowi Republiki Portugalii.

Sporządzono w Lizbonie, dnia siedemnastego grudnia roku tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego czwartego.

ZALĄCZNIK

PRZYKŁADOWA LISTA MOŻLIWYCH OBSZARÓW WSPÓŁPRACY DO ARTYKUŁU 9

Opracowanie programów efektywności energetycznej, obejmujących rozpoznanie przeszkód i możliwości poprawy efektywności energetycznej, przygotowanie etykietowania energetycznego i standardów sprawności.

Ocena oddziaływania cyklu energetycznego na środowisko naturalne;

Rozwój instrumentów ekonomicznych, ustawodawczych i regulacyjnych.

Transfer technologii, pomoc techniczna i wspólne przedsięwzięcia przemysłowe, z zastrzeżeniem dotrzymania międzynarodowych warunków dotyczących praw własności oraz innych właściwych porozumień międzynarodowych.

Badania i rozwój;

Edukacja, szkolenia, informacja i statystyka;

Rozpoznanie i ocena środków, takich jak instrumenty podatkowe lub inne rynkowe, obejmujących też zbywalne zezwolenia w celu wzięcia pod uwagę zewnętrznych, szczególnie dotyczących środowiska naturalnego, kosztów i zysków.

Analiza energetyczna i formułowanie polityki:

- ocena możliwości poprawy efektywności energetycznej;
- analiza zapotrzebowania na energię i statystyka;
- opracowanie instrumentów ustawodawczych i regulacyjnych;
- zintegrowane planowanie zasobów i zarządzanie zapotrzebowaniem odbiorców;
- ocena oddziaływań na środowisko, obejmująca główne projekty energetyczne;

Ocena instrumentów ekonomicznych dla poprawy efektywności energetycznej i dla celów ochrony środowiska.

Analiza efektywności energetycznej w rafinacji, przerobie, transporcie i dystrybucji węglowodorów.

Poprawa efektywności energetycznej przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej:

- skojarzona produkcja energii;
- urządzenia elektrowni (kotły, turbiny, generatory, itd.);
- integracja sieci.

Poprawa efektywności energetycznej w budownictwie:

- normy izolacji termicznej, bierne ogrzewanie słońcem i wentylacja;
- układy ogrzewania kubaturowego i klimatyzacyjne;
- palniki o niskiej emisji NO_x i wysokiej sprawności;
- techniki pomiarowe i opomiarowanie indywidualne;
- sprzęt domowy i oświetlenie.

Usługi dla gmin i społeczności lokalnych:

- sieci ciepłownicze;
- sprawne systemy dystrybucji gazu;
- technologie planowania energetycznego;
- inicjatywy "miast bliźniaczych" lub innych odpowiednich jednostek podziału terytorialnego;
- gospodarka energią w miastach i budynkach publicznych;
- gospodarka odpadami i odzyskiwanie energii z odpadów.

Poprawa efektywności energetycznej w przemyśle:

- wspólne przedsięwzięcia;
- energetyczne układy kaskadowe, skojarzona produkcja energii i wykorzystanie ciepła odpadowego;
- audyt energetyczny;

Poprawa efektywności energetycznej w transporcie:

- normy na osiągi pojazdów silnikowych;
- rozwój sprawnej infrastruktury transportowej.

Informacja:

- kreowanie świadomości;
- bazy danych: dostęp, charakterystyki techniczne, systemy informacji;
- rozpowszechnianie, zbieranie i zestawienia informacji technicznych;
- studia behawioralne.

Szkolenie i edukacja:

- wymiany menadżerów, urzędników i inżynierów z sektora energii oraz studentów;
- organizacja międzynarodowych kursów szkoleniowych.

Finansowanie:

- rozwój systemu prawa;
- finansowanie przez trzecią Stronę;
- wspólne przedsięwzięcia;
- współfinansowanie.